

**הכנסת
הצוות המשפטי
ועדת החוץ והביטחון**

ט"ז בטבת התשפ"ב
20 בדצמבר 2021

לכבוד
חברי ועדת החוץ והביטחון

נכבדי,

הנדון: הצעת חוק שירות ביטחון (תיקון מס' 7 והוראת שעה) (שירות במשטרה ושירות מוכר) (תיקון מס' 17), התשפ"ב-2021 והצעת חוק שירות ביטחון (הוראת שעה) (הצבת יוצאי צבא בשירות בתי הסוהר) (תיקון מס' 9), התשפ"ב-2021

מחר, י"ז בטבת התשפ"ב (21 בדצמבר 2021), צפויה מליאת ועדת החוץ והביטחון לקיים ישיבה בהצעות חוק שעניינן הארכת הוראות השעה המתירות להציב חיילים במשטרת ישראל ובשירות בתי הסוהר ובבקשת הממשלה לאשר את מספרי החיילים שיוצבו ביחידות אלו. לקראת ישיבה זו, מצ"ב סקירה בנושא.

הצבת חיילים בימ"לים – רקע

1. לאורך השנים נקבעו, בחוק שירות ביטחון [נוסח משולב], התשמ"ו-1986 (להלן – חוק שירות ביטחון), הוראות שונות המסדירות את הצבתם של חיילים לשירות ביחידות מחוץ לצה"ל (ימ"לים) במסגרת שירות מוכר ובמסגרת מג"ב, משטרת ישראל (שח"ס) ושב"ס, כפי שיפורט להלן.¹ למעט ההסדר של מג"ב, יתר המסגרות קבועות בהסדרים של הוראות שעה: הוראות השעה של משטרת ישראל ושב"ס הן בחקיקה ראשית, ואילו הוראות השעה של השירות המוכר (שירות בגופים שונים של מערכת הביטחון ובגופים אזרחיים) הן במסגרת צווים שתוקפם המרבי מוגבל בחוק שירות ביטחון.

2. נציין, כי בשני העשורים האחרונים עסקו ועדות ציבוריות שונות במודל שירות החובה (כדוגמת ועדת בן-בסט וועדת ברודט, ועדת לוקר), והן המליצו לצמצם באופן משמעותי את מספר החיילים המוצבים בימ"לים, ולבטל את הצבתם במקומות מסוימים. זאת, במטרה לאפשר מיצוי טוב יותר של כוח האדם בתוך הצבא, באופן שיאפשר גם את קיצור שירות החובה.

¹ הוראות סעיפי החוק הרלוונטיים מצ"ב לסקירה זו.

3. כך, בדו"ח הוועדה לבחינת סוגיית קיצור שירות החובה בצה"ל (דו"ח בן בסט מ-2006) הומלץ, בין היתר, "להימנע משימוש בחיילי חובה להספקת שירותים ציבוריים אחרים כגון משטרה, חינוך, בריאות וכדומה. שירותים ציבוריים שאינם עוסקים בהגנה על ביטחון המדינה יש לממן באמצעות גביית מס כספי" וזאת "על מנת להבטיח את יישומו של שלב ב' ללא פגיעה בצרכי כח אדם בצבא... ולהגדיל את שיעור המתגייסים..."

4. אולם, בפברואר 2006 החליטה הממשלה שלא לאמץ את המלצות ועדת בן בסט לעניין השירות המוכר, והטילה במקום זאת על שר הביטחון לקיים עבודת מטה בין-משרדית שבסופה יוגשו לממשלה המלצות בעניינים אלה.

5. גם במסגרת דוח הוועדה לבחינת תקציב הביטחון (דו"ח ברודט מ-2007) הומלץ להגביל את השימוש בחיילי חובה לצרכים שאינם ביטחוניים מובהקים, לרבות צמצום מספר החיילים המשרתים כפקידים במשרד הביטחון ובגופים אחרים.

6. בנוסף, גם בסיכום עבודת המטה הבינמשרדית לבחינת הקצאת חיילי חובה לגופים וליחידות מחוץ לסד"כ צה"ל שהגיש עו"ד בני כהן ממשרד הביטחון (להלן – דו"ח ועדת כהן), שפורסם בשנת 2010, הומלץ "להימנע משימוש בחיילי חובה להספקת שירותים ציבוריים אחרים", ולצמצם את מספר החיילים בחלק מהיחידות ועל ביטול מוחלט בחלק מהיחידות, כפי שיפורט להלן.

7. עבודת מטה נוספת שנעשתה במשרד הביטחון בנובמבר 2021, בהובלת סמנכ"ל המשרד וראש אגף התכנון, אליעז קרני, אימצה את העקרונות שהובילו את הוועדות שקדמו לה, ולפיהם השירות הצבאי צריך להתבצע בצה"ל וברק במקרים חריגים בגופים אחרים, ניתן לקבל הצדקה להצבת חיילים בגופים אחרים ככל שהקשר בין המשימות המוטלות עליהם לבין פעילות הצבא הדוק יותר, ויש להימנע מהצבת חיילים כתחליף לכוח אדם אזרחי. עם זאת, ביחס למשטרה ולשירות בתי הסוהר, המליצה הוועדה להמשיך ולהציב חיילים, ללא שינוי במספרם.

8. הסקירה שלהלן עניינה הצבת חיילים במשטרת ישראל ובשירות בתי הסוהר. לשירות המוכר נתייחס בסקירה נפרדת, שתועבר לקראת הדיונים בצווים העוסקים בו.

הצבת יוצאי צבא במשטרה

9. שירות במשטרת ישראל (שח"ם) מוסדר בסעיף 24א לחוק שירות ביטחון שחוקק כהוראת שעה החל משנת 1995, אז התקבל בכנסת חוק שירות ביטחון (תיקון מס' 7 והוראת שעה) (שירות במשטרה ושירות מוכר), התשנ"ה-1995. בין היתר, נקבע בו כי ניתן יהיה להציב חיילים לשירות ביחידות של משטרת ישראל (בנוסף למג"ב), שעיקר פעילותן קשורה לביטחון המדינה ותושביה. עוד נקבע, כי לחייל שהוצב ביחידות האמורות תהיה הזכות להביע את התנגדותו לכך ולשרת ביחידה רגילה של צה"ל. כמו כן, נקבע כי מעמדו של חייל שהוצב ביחידת משטרה יהיה זהה

למעמדו של חייל סדיר בצה"ל בכל הקשור לחוקים הנוגעים לחיילים משוחררים ולחוקי השיקום. לבסוף, נקבע כי מספר המשרתים במסגרת זו ייקבע בידי שר הביטחון, בהסכמת השר לביטחון הפנים ובאישור הממשלה וועדת החוץ והביטחון של הכנסת. הסעיף נקבע כהוראת שעה, ותוקפה של ההוראה האחרונה יפוג בסוף שנת 2021.

10. היחידות שבהן ניתן להציב חיילים במשטרת ישראל קבועות בצו שירות ביטחון (קביעת יחידות במשטרת ישראל שאינן משמר הגבול), התשנ"ח-1998, ואלה הן:

- א. יחידות סיור;
- ב. יחידות סיור ומודיעין במעברי גבול יבשתיים בינ"ל;
- ג. יחידות סיור, מודיעין וחקירות בקו התפר;
- ד. יחידות סיורים משותפים עם הרש"פ;
- ה. יחידות מפעילי כלבים;
- ו. יחידות פרשים לביצוע סריקות ביטחוניות;
- ז. יחידות לחקירות ומודיעין בתחום פח"ע;
- ח. יחידות לסיכול, טיפול ומניעה של פח"ע;
- ט. יחידות מוקדי שליטה ומרכזי דיווח מבצעיים באירועי פח"ע;
- י. יחידות ליווי עצורים החשודים בפח"ע;
- יא. יחידות למלחמה בגניבות רכב;
- יב. יחידות המשמר האזרחי הפועלות לשמירת בטחון הנפש והרכוש מפני פגיעות איבה;
- יג. יחידות לאבטחת מקומות קדושים מפני פעולות איבה;
- יד. יחידות חבלה;
- טו. מעבדת זיהוי חומרי נפץ וחבלה, מעבדת נשק, המעבדה לזיהוי טביעות אצבעות והמעבדה הביולוגית שבמז"פ;
- טז. מדור חירום וכוננות באגף המבצעים במטה הארצי;
- יז. יחידות לטיפול בשוטרים בשירות חובה המוצבים ביחידות שפורטו לעיל;
- יח. יחידות התנועה העוסקות בבט"ש.

הרציונל העומד בבסיס תפקידים אלה הוא ההקשר ההדוק לתכלית הביטחונית. ככלל שמתרחקים מהתכלית הביטחונית בתפקידים בהם משרתים חיילים מחוץ לסד"כ צה"ל, נסוגה ההצדקה לשיבוץ חיילים בתפקידים אלה.

11. המלצת ועדת כהן לגבי הצבת יוצאי צבא במשטרת ישראל הייתה כי "אין מקום להמשך הצבתם של חיילי חובה במשטרת ישראל", מכיוון שהחיילים המוצבים במשטרה אינם באים לידי מיצוי בתפקידיהם ועיקר תרומתם הוא במילוי שורות עקב מחסור בכוח אדם מקצועי במשטרה. מעבר

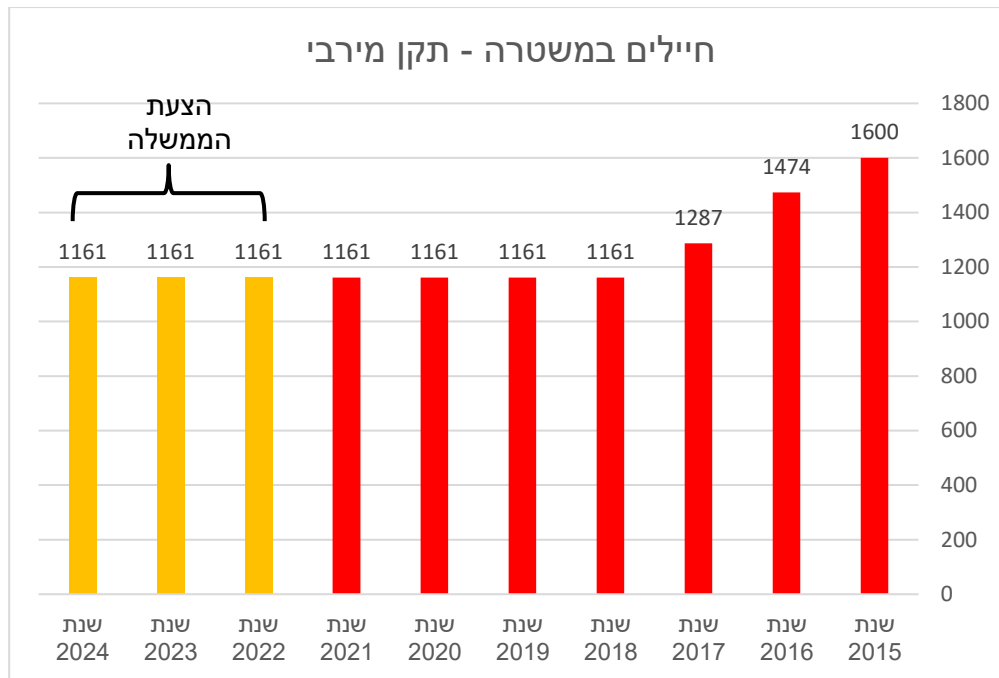
לזאת, הוועדה סברה כי לא נכון שחיילים ישרתו במשימות שיטור ואכיפת חוק מול אזרחים כפי שמבוצע היום.

12. בהחלטת ממשלה מיום ה-26 ביוני 2011 הוחלט להציע כי הוראת השעה של שירות במשטרה תוארך בארבע שנים וחצי, עד סוף שנת 2015. כחלק מהחלטת ממשלה זו, אף נקבע כי יוקם צוות בראשות הממונה על התקציבים במשרד האוצר, מנכ"ל המשרד לביטחון הפנים וכן נציג משרד ראש הממשלה לגבש את מסקנותיו. הצוות אמור היה לגבש דרכים למתן מענה חלופי לצרכי המשטרה בדגש על שימוש במשרתי שירות לאומי ואזרחי, סטודנטים ומיקור חוץ בעת הצורך.

13. בדוח מס' 63 לשנת 2012 הצביע גם מבקר המדינה על הבעיות בהפעלת שח"ם, שנכון ליולי 2012 היווה 19.3% משוטרי הסיור. בכמה מהתחנות אף עלה מספרם של חיילי השח"ם עד כדי 30% ויותר ממערך הסיור, מה שהעלה את חששו של המבקר כי הדבר עלול להשפיע על איכות תפקודו של מערך הסיור בתחנה. לפי עמדת המשטרה, מספרם הגדול של חיילי השח"ם בתחנות מסוימות טמון בהחלטת הממשלה לקצץ את הקצאת החיילים אליה, כך שבפועל המשטרה נאלצת לפזר את החיילים לא על בסיס חלוקה שווה בהתאם לגודל התחנה, אלא לפי שיקולים של צורך מבצעי. בנוסף, המשטרה ציינה כי עניינים שאינם תלויים בה, כגון מגבלות רפואיות ואחרות של חייל השח"ם, מאלצים אותה להציב אותו קרוב למקום מגוריו.

14. בין היתר, המבקר הצביע על התחלופה הגבוהה של חיילי השח"ם עקב תקופת שירותם הקצרה, גילם הצעיר של החיילים, בעיות ת"ש רבות וחוסר הבשלות שלהם לתפקיד הרגיש של שוטר סיור. ממצאים אלו עלו עוד בדוח הביקורת שפרסם המשרד לביטחון הפנים בפברואר 2007. עם זאת, המבקר הבהיר כי בעלי התפקידים במשטרה ציינו בפניו כי "ישנם שוטרי שח"ם איכותיים ובעלי מוטיבציה התורמים תרומה ניכרת ליחידותיהם, ולעיתים בתום שירות החובה הם מתגייסים לשירות קבע במשטרה". בהמלצותיו, קרא המבקר לממשלה "לדאוג לגיבוש פתרונות חלופיים לשח"ם באמצעות הצוות שמינה לכך על פי החלטתה מיוני 2011".

15. בשנת 2015 אישרה הוועדה צמצום הדרגתי של מספר החיילים המוצבים במשטרת ישראל, בהתאם לעבודת מטה שנערכה במל"ל. ואולם, בשנת 2018 נבלמה הירידה, והמספר נותר כשהיה, 1161. גם בשלוש השנים הקרובות מוצע להותיר את מספר החיילים על 1161. נציין כי מספר זה כולל את התקן המרבי, אך לא את האיוש בפועל, שעשוי להיות נמוך יותר.

הצבת יוצאי צבא בשב"ס

16. בדומה למשטרת ישראל, שירות במסגרת שירות בתי הסוהר מוסדר מכוח הוראת שעה החל משנת 2005. הרקע לתיקון היה העברת האחריות לניהול בתי הסוהר הביטחוניים מצה"ל לשירות בתי הסוהר. במסגרת הסעיף המסמך, נקבע בין היתר כי הצבת יוצא צבא בשירות זה ייעשה בהסכמתו של האחרון. כן נקבע כי בדומה למנגנון שנקבע לעניין שירות במשטרה, מספר המשרתים במסגרת זו ייקבע בידי שר הביטחון, בהסכמת השר לביטחון הפנים ובאישור הממשלה וועדת החוץ והביטחון של הכנסת וכך גם לעניין השוואת המעמד של יוצא הצבא המוצב בשב"ס לזה של חייל המשרת בצה"ל. לבסוף, נקבע כי השר לביטחון פנים ימסור לוועדה דיווח שנתי על מספר החיילים המשרתים בכל יחידה, מהם התפקידים שהם ממלאים והמשימות שהם מבצעים. יוער כי לעניין זה תוקנה הוראת השעה בשנת 2009 וניתנה בין היתר האפשרות להציב חיילים בתפקידי מנהלה הנוגעים לארגון כוח אדם וטיפול בפרט לאותם חיילים-סוהרים.

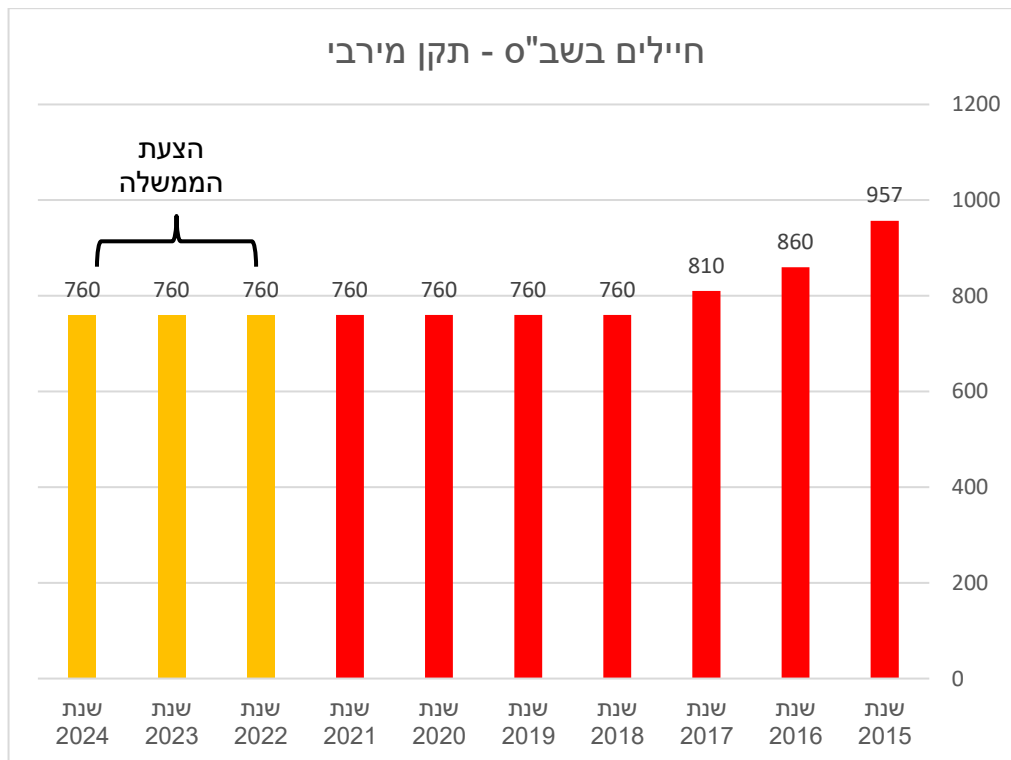
17. היחידות והתפקידים בהם ניתן להציב חיילים בשירות בתי הסוהר קבועים בחוק שירות ביטחון עצמו:

- א. יחידות של שירות בתי הסוהר שתפקידן הוא אבטחה של בתי סוהר המשמשים להחזקת אסירים ביטחוניים בלבד או של אגפים בבתי הסוהר, המשמשים להחזקת אסירים ביטחוניים בלבד, ולצורך אבטחתם של אסירים כאמור וליוויים.
- ב. יחידות אחרות של שירות בתי הסוהר, בתפקידים של שירותי מינהלה הנוגעים לארגון כוח אדם וטיפול בפרט שיינתנו רק ליוצא צבא שהוצב לשירות בשירות בתי הסוהר, ששר הביטחון קבע בצו.

נעיר (כפי שגם הערנו בפעמים הקודמות), בהקשר זה, כי שר הביטחון טרם הוציא צו בנושא כדוגמת צו שירות ביטחון (קביעת יחידות במשטרת ישראל שאינן משמר הגבול), התשנ"ח-1998 (כאמור בסעיף 10 לעיל) ויש להסדיר את הנושא.

18. ועדת כהן הצביעה על הבעייתיות שבהצבתם של חיילים בשירות חובה במשימות ליווי ואבטחת אסירים, גם אם מדובר באסירים ביטחוניים בלבד. אולם, לאור ההבנה כי מדובר במשימה שעברה לאחרונה לשירות בתי הסוהר, המליצה לשמרו, אך לבחון אותו מחדש כעבור חמש שנים. נזכיר כי מאז פרסום דו"ח ועדת כהן עברו קרוב ל-12 שנים.

19. גם לגבי שב"ס אישרה הוועדה צמצום הדרגתי של מספר החיילים המוצבים, בהתאם לעבודת המטה של המל"ל, אך בדומה למשטרה, גם כאן צמצום זה נבלם ב-2018, וגם כעת מוצע להותיר את המספר על כנו – 760. גם כאן, נציין כי מספר זה כולל את התקן המרבי, אך לא את האיוש בפועל, שעשוי להיות נמוך יותר.

הצעות החוק ופניות הממשלה המונחות על שולחן הוועדה

20. על שולחן הוועדה מונחות לאישור שתי הצעות חוק ושתי פניות, בהן מתבקשת הוועדה לאשר:
- א. המשך הוראת השעה המאפשרת הצבת חיילים במשטרת ישראל לתקופה של שלוש שנים נוספות (עד ה-31.12.2024).
- ב. אישור מספר החיילים שיוצבו בשלוש שנים אלה במשטרת ישראל. המספר אותו מתבקשת הוועדה לאשר הוא 1,161, בדיוק כפי שהיה מאז 2018.
- ג. המשך הוראת השעה המאפשרת הצבת חיילים בשירות בתי הסוהר לתקופה של שלוש שנים נוספות (עד ה-31.12.2024).
- ד. אישור מספר החיילים שיוצבו בשלוש שנים אלה בשירות בתי הסוהר. המספר אותו מתבקשת הוועדה לאשר הוא 760, בדיוק כפי שהיה מאז 2018.

סוגיות העולות מהוראות השעה המונחות על שולחן הוועדה

הסוגיה המהותית – האם נכון להציב חיילים במשטרה ובשירות בתי הסוהר

21. כפי שסקרנו לעיל, שורה של ועדות שבחנו את סוגיית הצבת חיילים מחוץ לצה"ל סברו כי יש לצמצם, אם לא להפסיק לגמרי, את הצבתם של חיילים במשטרת ישראל. גם מבקר המדינה העיר על הבעייתיות בכך, וגם השר לביטחון הפנים ומשטרת ישראל עצמם ציינו לא פעם כי היו מעדיפים שוטרי קבע על פני חיילים. גם ועדת החוץ והביטחון, בדיוניה לאורך השנים, ביקרה את ההסדר ונאלצה לאשרו בלית ברירה, כדי לא להשאיר את המשטרה בלא כוח האדם הדרוש לה. בצד זאת, במקרים רבים עמדה הוועדה על כך שמספר החיילים המוצבים במשטרה יצומצם, וכי ייבחנו חלופות נוספות להצבת החיילים. נציין כי **בניגוד לעבר, לא הוצג בפני הוועדה כל מתווה להמשך הצמצום או לבחינת חלופות אחרות להצבת חיילים במשטרה, ומוצע להותיר את המצב על כנו.**

22. הצבת חיילים בשירות בתי הסוהר נתפסה בראשיתה על ידי הוועדה כמתחייבת מהעברת האחריות על בתי הסוהר הביטחוניים מצה"ל לשב"ס, ואולם אף שהוראת שעה זו "צעירה" יותר מקודמתה, גם 16 שנים הן תקופה ארוכה, ומן הראוי לבחון האם יש הצדקה להסדר זה, והאם ניתן למצוא חלופות אחרות להצבת חיילים בשב"ס.

23. הרושם העולה, מדיוני הוועדה לאורך השנים, היא כי לא נעשתה בחינה אמיתית של חלופות נוספות, אף שאלה היו בחלקן על השולחן. החלופה המתבקשת היא כמובן גיוס שוטרים וסוהרים נוספים, שנדמה שרק שיקולים תקציביים מונעים את הבחירה בה. בנוסף, אם, למשל, היה ממומש הפוטנציאל הגלום במסלולים הביטחוניים בשירות הלאומי-אזרחי, הכוללים גם את משטרת ישראל ואת שירות בתי הסוהר, ניתן היה לצמצם את היקף החיילים המשרתים בגופים אלה.

24. עוד נציין כי, בין הבקשות המונחות על שולחן הוועדה כלולה גם ההצעה לקבוע כי מספר החיילים המוצבים במשטרה יעמוד על 1161 עד 2024. בצד זאת, נכללה בהחלטת הממשלה עבודת מטה שצפויה להתקיים במהלך ששת החודשים הקרובים בנוגע למספר החיילים המוצבים במשטרה. לא ברור מדוע יש צורך לאשר את מספר החיילים לשלוש שנים, אם ממילא יש כוונה לבחון זאת מחדש בחודשים הקרובים.

השלכות על כוח האדם בצה"ל

25. הצעות החוק הנ"ל, במסגרתן מוצע להציב כ-2,000 חיילים במשטרה ובשב"ס מתוך מצבת כוח האדם בצה"ל צריכות להבחן גם בהיבטים נוספים, כמפורט להלן.

26. בשנת 2016 נחקק בוועדה תיקון לחוק שירות ביטחון, במסגרתו קוצר שירות החובה מ-32 חודשים ל-30 חודשים, החל מיולי 2020. על שולחן הוועדה מונחת כעת הצעת חוק שמבקשת לקבוע כי קיצור השירות יידחה ל-2024, גם לגבי חיילים שכבר התגייסו. בדברי ההסבר להצעת החוק, טוענת הממשלה כי "במסגרות לוחמות נוצר מחסור בכוח אדם, דבר שהשפיע על כשירות היחידות לביצוע משימותיהן ועל מוכנותן לתרחישי הייחוס", כי "יש חוסר איזון בהיקף כוח האדם בצה"ל במקצועות מסוימים ובייחוד בתפקידי לחימה ותומכי לחימה, המערך הטכנולוגי ומקצועות חיוניים" וכי "בעקבות המציאות הביטחונית הדינמית והשינויים בפני המערכה, חלים שינויים בצורכי צה"ל בכוח אדם כדי לעמוד בכלל משימותיו".

27. בנוסף, רק ביוני האחרון אישרה הוועדה צו במסגרתו עלה גיל הפטור של חיילי מילואים בתפקידים ובמקצועות מסוימים ל-45 או 49, במקום 40 או 45, בשל מחסור בכוח אדם בתפקידים אלה, שיתכן ומקורו בחוסר כבר בשירות החובה.

28. לאור טענת הממשלה כי יש צורך להאריך את שירות החובה לגברים בנימוק שצמצום כוח האדם יביא לפגיע בכשירות ובמוכנות הצבא, ובנוסף היא מבקשת לדחות את גיל הפטור של חיילי מילואים בתפקידים מסוימים ולהאריך את שירות המילואים של חיילים נוספים, **אנו ממליצים לחברי הוועדה לבחון האם חלק מהחיילים האמורים להיות המוצבים במשטרה ובשב"ס (כ-2,000 חיילים) היו יכולים למלא חלק מהתפקידים החסרים במערך הסדיר, ולעבות בהמשך את מערך המילואים.**

תנאי השירות של המשרתים ביחידות מחוץ לצה"ל

29. מעיון בדו"ח נציבת קבילות שוטרים וסוהרים לשנת 2018 עולה כי חיילים המשרתים במשטרת ישראל הגישו מספר רב יותר של קבילות ביחס לחלקם היחסי בקרב השוטרים. בין הנושאים המרכזיים בעניינם קבלו חיילים היו נושאי רווחה, יחס מפקדים, טיפול רפואי ואי-כיסוי הוצאות רפואיות, הליכי העמדה לדין משמעתי, מניעת ביקורים במהלך ריצוי עונש מחבוש והחזרה לשירות בצה"ל בניגוד לרצון שוטר החובה.

30. בנוגע לסוהרי החובה, מספר הקבילות תאם את חלקם באוכלוסיית הסוהרים, והן היו בעיקר בנושאים של אי החזרה למרות בקשת סוהר החובה, אי-כיסוי הוצאות רפואיות ומניעת ביקורים במהלך ריצוי עונש מחבוש.

31. לאור האמור לעיל, לעמדתנו, יש לבחון הסדרים שיגבירו את היקף האחריות והפיקוח של צה"ל ביחס לחיילים המוצבים מחוץ לסד"כ הצה"לי :

- א. (1) הקמת מנגנון פנימי בתוך צה"ל בראשו יעמוד גורם בכיר שירכז את הטיפול בענייני הפרט של החיילים המוצבים מחוץ לצה"ל. אמנם בחוק שירות ביטחון קיימת הוראה מפורשת/ קיימת חזקה לפיה חייל המשרת במשטרת ישראל דינו כשוטר וחייל המשרת בשב"ס הוא דינו כסוהר, אולם למרות הוראה זו, אנו ממליצים לחברי הוועדה לבחון את אחריות צה"ל לחיילים המוצבים במשטרה, בשב"ס ובגופים האחרים במסגרת השירות המוכר.
  - (2) הגשת דין וחשבון לשר הביטחון על ידי הגורם הבכיר הממונה על הטיפול בענייני הפרט של החיילים המוצבים מחוץ לצה"ל
  - ב. הגשת דין וחשבון שנתי לוועדת החוץ והביטחון על ידי נציב קבילות שוטרים וסוהרים לגבי שוטרי חובה (חיילים המשרתים במשטרה) וסוהרי חובה (חיילים המשרתים בשב"ס).
  - ג. בחינת האפשרות כי שוטרי חובה וסוהרי חובה יוכלו להגיש קבילה לנציב קבילות חיילים שיוכל לבדוק את הקבילה ולהביא את המלצותיו בפני המשטרה או שירות בתי הסוהר ובפני שר הביטחון וועדת החוץ והביטחון.
  - ד. קביעת חובת דיווח לוועדת החוץ והביטחון של הכנסת על:
    - (1) מספר יוצאי הצבא המוצבים בכל יחידה, התפקידים שבהם הם משרתים והמשימות שהם מבצעים (הוראה כזו קיימת לגבי המוצבים בשב"ס, אך לא לגבי שאר הגופים);
    - (2) מספר יוצאי הצבא שהוצבו לשירות במשטרת ישראל או בשירות בתי הסוהר וביקשו לאחר הצבתם להציבם בצה"ל;
    - (3) קבילות שהוגשו על ידי יוצאי צבא המוצבים מחוץ לצה"ל;
    - (4) אירועים חריגים שאירעו ביחס לשירותם של יוצאי צבא מחוץ לצה"ל;
    - (5) חלופות שנבחנו להצבת יוצאי צבא ביחידות מחוץ לצה"ל.
- דיווח זה אמור לסייע לחברי הוועדה לבחון בעתיד את הצורך לשינוי ההסדרים הקיימים בחוק שירות ביטחון.

בברכה,

הצוות המשפטי
ועדת החוץ והביטחון

הוראות החוק המסדירות את הצבתם של חיילים בשב"ס ובמשטרה

שירות במשטרת ישראל

שירות ביחידות אחרות של משטרת ישראל

24א. (א) שר הביטחון, בהסכמת שר המשטרה, רשאי להורות בצו כי יוצא-צבא שנמצא כשר לשירות והוא באחד הגילים משמונה עשרה עד עשרים ותשע, ישרת ביחידות של משטרת ישראל שאינן משמר הגבול, ושעיקר פעילותן הוא בטחון המדינה ותושביה (להלן - יחידות אחרות במשטרת ישראל).

(ב) (1) יוצא-צבא, שהוצב לשרת ביחידות אחרות במשטרת ישראל, רשאי, משהודע לו על הצבתו,

להביע את התנגדותו בפני הקצין שהודיע לו על כך, או בפני קצין מוסמך; הודעה כאמור תימסר לא יאוחר מששה חודשים מיום הצבתו כאמור, ומשעשה כן - יוצב לשירות בצבא הגנה לישראל.

(2) אין בהוראות פסקה (1) כדי לגרוע מזכותו של יוצא צבא שהוצב ביחידה אחרת במשטרת ישראל, להגיש בקשה בכל עת, בהתאם לפקודות הצבא, לעבור לשרת ביחידות צבא הגנה לישראל; עשה כן, תידון בקשתו ותישקל בדרך המקובלת בצבא.

(3) בסעיף קטן זה, "קצין מוסמך" - קצין צבא שהוסמך לעניין זה על ידי ראש אגף כוח אדם בצבא הגנה לישראל.

(ג) מספר יוצאי הצבא שישירתו ביחידות אחרות במשטרת ישראל ייקבע בידי שר הביטחון, בהסכמת שר המשטרה, ובאישור הממשלה וועדת החוץ והביטחון של הכנסת.

(ד) דינו של יוצא-צבא המשרת ביחידות אחרות במשטרת ישראל, כדין יוצא-צבא המשרת במשמר הגבול והוראות סעיפים 24, 25 ו-26, יחולו עליו בשינויים המחויבים.

שירות בתי הסוהר

שירות ביחידות ביטחוניות בשירות בתי הסוהר

24ב. (א) שר הביטחון, בהסכמת השר לביטחון הפנים, רשאי להורות בצו כי יוצא צבא שנמצא כשר לשירות והוא באחד הגילים משמונה עשרה עד עשרים ותשע, ישרת ביחידות של שירות בתי הסוהר שתפקידן הוא אבטחה של בתי סוהר המשמשים להחזקת אסירים ביטחוניים בלבד או של אגפים בבתי הסוהר, המשמשים להחזקת אסירים ביטחוניים בלבד, ולצורך אבטחתם של אסירים כאמור וליוויים וכן ביחידות אחרות של שירות בתי הסוהר, בתפקידים של שירותי מינהלה הנוגעים לארגון כוח אדם וטיפול בפרט שיינתנו רק ליוצא צבא שהוצב לשרת בשירות בתי הסוהר, ששר הביטחון קבע בצו (בסעיף זה - יחידות ביטחוניות בשירות בתי הסוהר).

(ב) (1) יוצא צבא שהוצב לשרת בשירות בתי הסוהר רשאי, משהודע לו על הצבתו, להביע את

התנגדותו לפני הקצין שהודיע לו על כך, או לפני קצין מוסמך; הודעה כאמור תימסר לא יאוחר מארבעה חודשים מיום שהודע לו על הצבתו או שלושה חודשים מיום הצבתו בפועל, לפי המאוחר מביניהם, ומשעשה כן - יוצב לשירות בצבא הגנה לישראל.

(2) אין בהוראות פסקה (1) כדי לגרוע מזכותו של יוצא צבא שהוצב ביחידות ביטחוניות בשירות בתי הסוהר להגיש בקשה, בכל עת, בהתאם לפקודות הצבא, לעבור לשרת ביחידות צבא הגנה לישראל; עשה כן, תידון בקשתו ותישקל בדרך המקובלת בצבא.

(3) בסעיף קטן זה, "קצין מוסמך" - קצין צבא שהוסמך לעניין זה על ידי ראש אגף כוח אדם בצבא הגנה לישראל.

(ג) מספר יוצאי הצבא שישרתו ביחידות ביטחוניות בשירות בתי הסוהר ייקבע בידי שר הביטחון, בהסכמת השר לביטחון הפנים, ובאישור הממשלה וועדת החוץ והביטחון של הכנסת.

(ד) הוראות סעיפים 24 ו-26 יחולו לגבי יוצא צבא המשרת ביחידות ביטחוניות בשירות בתי הסוהר, בשינויים המחויבים.

(ה) השר לביטחון הפנים ימסור לוועדת החוץ והביטחון של הכנסת דיווח שנתי על מספר יוצאי הצבא המוצבים בכל יחידה של שירות בתי הסוהר לפי הוראות סעיף זה ועל התפקידים שבהם הם משרתים והמשימות שהם מבצעים.

סמכויות וחובות של המשרת בשירות בתי הסוהר

24ג. (א) כל עוד יוצא צבא משרת בהתאם לצו לפי סעיף 24ב, לא יראוהו לעניין חוק השיפוט הצבאי, התשט"ו-1955, והתקנות לפיו, כחייל כהגדרתו בסעיף 1 לאותו חוק, ואולם סעיפים 250ב ו-250ג לאותו חוק יחולו באופן שהסמכות הנתונה בהם לקצין משטרה צבאית שהוא קצין שיפוט בכיר תהא מסורה לסוהר בכיר שמונה לעניין זה על ידי נציב בתי הסוהר, וביצוע הבדיקות ייוחד לגילוי שימוש בסם מסוכן או החזקת סם מסוכן בשירות בתי הסוהר.

(ב) דינו של יוצא צבא המשרת כאמור הוא כדין סוהר בכל הנוגע לסמכויותיו וחובותיו, לרבות כללי המשמעת, ואולם -

- (1) לא יחולו עליו הוראות סעיף 80(ג)(2) בפקודת בתי הסוהר [נוסח חדש], התשל"ב-1971, בדבר הסמכות לשחררו או לפטרו, והוראות סעיפים 82, 83, 86 ו-87 בפקודה האמורה;
- (2) שכרו יהיה כשכרו של יוצא צבא המשרת שירות סדיר.